

ועדת ערעור לפי חוק נכי המלחמה בנאצים,
תשי"ז – 1957
בשבתה בהיכל המשפט בבאר שבע
בית משפט השלום בבאר שבע

14 ינואר 2014

ו'ע 13-11-9969 אבוטבול נ' הרשות
לזכויות ניצולי השואה משרד האוצר

1

2

3

עו"ד אריכה:

4

הסוגיה הנדונה היום היא לזכאותם של יהודי עירק שחבו את מאורעות הפרהוד לקבל תגמולים
עפ"י חוק נכה רדיפות הנאצים.

5

6

7

סעיף 1 לחוק קובע כי נכה הוא מי שאילולא הסכם שילומים היה זכאי בשל נכותו לקצבה מאת
הרפובליקה הפדרלית של גרמניה. מכאן שיש ליהדרש לשאלה האם אותם תובעים יוצאי עירק היו
זכאים לפיצוי מגרמניה בהתאם להוראות חוק הפיצויים הפדרליים שהוא המקור הנורמטיבי
שמסדיר את חובת גרמניה במתן פיצוי לנרדפים בגין נזקי בריאות.

9

10

11

12

העוררים משתיתים את תביעתם על סעיף 2 לחוק הגרמני שעניינו עילת אלימות נציונאל
סוציאליסטית ולמעשה טועים כי אירועי הפרהוד מהווים מעשה אלימות כאמור באופן שמזכה את
התובעים בתגמולים לפי חוק הגרמני ועל כן גם לפי החוק הישראלי.

13

14

15

16

לעמדתנו העמדה של העוררים מ נוגדת ללשונו הברורה של חוק הפיצויים הגרמני. כמו גם לפרשנות
שניתנה לו תן ע"י ביהמ"ש בגרמניה והן ע"י ביהמ"ש בארץ. מעשה אלימות נציונאל סוציאליסטית
מוגדר בסעיף 2 לחוק הפיצויים הגרמני הוא מעשה אלימות שנקט נגד נרדף, בין היתר, מטעמי גזע
כהוראה או באישור של רשות או של נושא משרה ברייך של המדינה או מטעמה כמוגדר באותו סעיף.

17

18

19

20

21

בתי המשפט בגרמניה יישמו את הסעיף הזה אך ורק בנוגע למדינות הרייך באופן שאמצעי אלימות
שנקטו ע"י מדינות זרות לא הוכרו כמבססים חובת פיצוי. גם בתי המשפט בארץ שהרחיבו במידה
מסוימת את תכולת הסעיף לא יישמו אותו אלא רק בנוגע למדינה גרורה ואפילו במקום שבו בוצע
אירוע אלימות שאין חולק שהוא בוצע בהשראה נאצית ושהיווה אירוע ברצף של תהליכים שליווי
תהליכי רדיפה נגד היהודים מטעמי גזע אירוע שקדמו לו פעולות אנטישמיות ממסדיות ולאחריו
התהליכים התמשכו והגיעו לשיא בשילוח למחנות ולגטאות בתי המשפט לא הכירו באירוע כזה
מהטעם שבוצע בטרם החלה ההשאה הגרמנית באותו מקום. לשאלת הוועדה מהן המדינות
הגרורות אני משיבה, חוק המדינה הפדרלית... מפנה לפסק הדין בעניין ע"א 3498/02 רבקה פורת נ'
הרשות המוסמכת, שם נדחו תביעותיהם של קורבנות הפוגרמה בבוקרשט מינואר מהטעם שמדובר

27

28

29

ועדת ערעור לפי חוק נכי המלחמה בנאצים,
תשי"ז – 1957
בשבתה בהיכל המשפט בבאר שבע
בית משפט השלום בבאר שבע

14 ינואר 2014

ו'ע 9969-11-13 אבוטבול נ' הרשות
לזכויות ניצולי השואה משרד האוצר

- 1 בפגורום שבוצע בטרם ההשראה ברומניה. כאשר אנו מדברים על מדינה שמוגדרת בחוק הפיצויים
2 הפדרלית כמדינה גרורה. הדברים האלה חלים מקל וחומר בנושא שלפנינו. כאשר אין חולק כי עירק
3 לא היתה חלק ממדינות הרייך. לא היתה גרורה גרמנית. לא היתה נתונה לפיקוח גרמני. לא היתה
4 צפויה לענישה או להתערבות מצד גרמניה אם לא היתה מיישמת מדיניות גרמני. ת לא היה הסכם
5 בין שתי המדינות. לא היתה חלק ממדינות הציר וכן ראוי לציין כי גם בנוכחות הצבאית הגרמנית
6 ב1941 היתה מזערית ואף היא נועדה רק כדי להביע מחווה סמלית נוכח ההתערבות הבריטית נגד
7 המרד של רשיד עלי.
8
9 סעיף 43 לחוק הפיצויים הפדרלי מונה 3 מדינות שמהוות גרורה, בולגריה, רומניה, הונגריה וגם
10 קובע את המועד יוני 41 באותו סעיף.
11 בתי המשפט השתמשו בסעיף הזה הוא חריג לעילת נרדפות שיכולות להקים זכאות למדינות שהם
12 לא חלק ממדינות ערב. הוא חריג.
13
14 נחזור לאירוע הפרהוד. הפרהוד מהווה לעמדתנו והבנתנו התפרצות חד פעמית בעת של כאוס פוליטי
15 ושלטוני כביטוי לשנאה שנבעה מגורמים הינהרנטיים פנימיים של שנאת יהודים בעירק הקשורים
16 בהיסטוריה או בתברה העירקית ולא כמעשה רדיפה נגד היהודים. לכל כל שכן בהוראה של רשות
17 גרמנית. מדובר באירוע בודד שלא קדם לו תכנון מוקדם ולא היה קשור למדיניות שיטתית שנקטה
18 נגד היהודים. וודאי שלא כחלק מהגדרה גזענית של היהודים כאויב של הגזע הארי.
19
20 כך לא קדמו לאירוע צעדים אנטישמיים כפי שנקטו במדינות הרייך או במדינות גרורות כגון הגדרת
21 גזענית של היהודים, חקיקה אנטישמית שיטתית, גירוש יהודים, צווים ופעולות לשלילת חירות כגון
22 עוצר. לא כל שכן הקמת גטאות ושילוח לאתרי השמדה.
23 נקודה חשובה – העוררים מבקשים לטעון לקיומה של תעמולה פרו נאצית כמבססת לכאורה זכאות
24 לתגמולים ואולם מעבר לכך שמדובר לכל היותר בגורם שולי במסגרת מספר גורמים משמעותיים
25 שהביאו לפרוץ הפרוד הרי שברור כי אין בתעמולה כשלעצמה שהופצה במדינות רבות בעולם עיי
26 גורמים פרו נאצים בשנות השלושים והארבעים וכן אין בהזדהות של גורמים עירקים פרו גרמנים
27 מהאידיאולוגיה הנאצית כדי לבס זכאות לפיצוי לפי חוק הפיצויים הפדרליים.
28

ועדת ערעור לפי חוק נכי המלחמה בנאצים,
תשי"ז – 1957
בשבתה בהיכל המשפט בבאר שבע
בית משפט השלום בבאר שבע

14 ינואר 2014

ו"ע 13-11-9969 אבוטבול נ' הרשות
לזכויות ניצולי השואה משרד האוצר

- 1 למעשה השאלה המשפטית היא האם היתה הוראה או ציווי מגרמניה לביצוע מעשה אלימות נגד
2 הנרדפים והתשובה לכך לעמדתנו היא שלילית.
3 למעשה לעמדתנו אין בסיס משפטי לבקשה לפיצוי, מקום שבו בוצעו מעשים ע"י לא גרמנים מחוץ
4 לתחומי הרייך השלישי במדינה עצמאית וריבונית ומבלי שניתנה הוראה של גרמניה לכך.
5
6 ככל שנקבל את העמדה הזאת מטעמי שיויון מתחייב התייחסות דומה לקבוצות אחרות שגם בהם
7 בוצעו מעשי אלימות ע"י לא גרמנים במדינות שאינן גרורות ושטענו שהתענו בקיומה של השארה
8 גרמנית לרבות בדרך של תעמולה או הערצה לאידיאולוגיה הנאצית ובכללם למשל אירועי פרעות
9 תרצ"ח בארץ ישראל.
10
11 לסיכום – אנו מכירים ומוקירים את הסבל של יהודי עירק. אנו יודעים שזה השאיר טראומה לכל
12 החיים אפילו משפחתי סיפרה לי על האירועים האלה. המדובר בשאלה על זכאות לתגמולים.
13
14 **ב"כ המשיב:**
15 חבל שחברתי שמשפחתה היא יוצאת עירק לא מפנימה את הסבל המשפחתי וחושבת כפי שהיא
16 הביע את עמדתה.
17 רומניה הוכרה כהשאה גרמנית רק מאפריל 41 ולכן בינואר 41 כשהיה פוגרומים בבוקרשט היא
18 עדיין לא היתה גרורה. לכן להביא את פוגרום בוקרשט כדוגמא למקרה קשה ולהביא פוגרום
19 מארצות אחרות שלא הוכר זה לא נכון. כפי ששאל ד"ר שמואלי ושאל איזה ארצות מה זה כל
20 הארצות? מה עם קורארטיה מה זה הכל?
21 אנו טוענים בניגוד לחברתי שיש מחלוקת. אנו אומרים שעירק כן היתה גרורה כפי שפרופ' אפל כתב
22 בחוות דעתו וחזר על כ בחקירה בפני השופט טישלר. פעילות הצבאית הגרמנית בעירק היתה
23 משמעותית ועזרה לצבא העירקי. יש לכל אחד מאיתנו ידיעה אינסופית. אני מסכים לחלוטין שכל
24 הדברים האלה מקומם לסיכומים. כל שרצינו לתת כמה משפטית בפעם הקודמת וזה חרג אולי
25 אצלנו וגם אצל חברתי ואני מפסיק מבלי שיש הסכמה על הדברים.
26 מפנה לחוות הדעת.
27
28
29